

มาตรการแก้ไขเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำความผิด ทางอาญา

THE REMEDIAL MEASURES FOR COMPENSATION OF THE INJURED PERSONS FROM CRIMINAL OFFENSES

นิธิพงศ์ ภูมมา¹

Nithispong Phumma

Received : September 5, 2021 Revised : September 7, 2021

Accepted : November 18, 2021

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและความเป็นมาของการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายในคดีอาญาของไทย และมาตรการแก้ไขเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญาตามกฎหมายของไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ และมาตรการคุ้มครองแก้ไขเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำความผิดทางคดีอาญา ภายในขอบเขตของกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 และมาตรา 44/1 พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526

ผลการวิจัยพบว่า พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นมาตรการคุ้มครองสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาความเสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญาของไทยนั้น ได้

¹ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 2

รับรองไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวดที่ 6 ว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 68 วรรคสี่ กำหนดให้บุคคลใดที่ได้รับความเสียหายอันเป็นผลมาจากการกระทำความผิดอาญา มีสิทธิได้รับการเยียวยาความเสียหายโดยขอรับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 กำหนดให้พนักงานอัยการใช้สิทธิทางแพ่งเรียกให้ผู้กระทำความผิดคืนหรือใช้ราคาค่าทรัพย์สินแทนผู้เสียหายโดยที่ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องมีคำร้องขอ และมาตรา 44/1 ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องต่อศาลขอให้บังคับจำเลยชดเชยค่าสินไหมแก่ตนได้ พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 ได้วางหลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการในการดำเนินการไว้ ซึ่งถือว่าเป็นหลักการที่สำคัญในอันที่จะเป็นการประกันสิทธิและเสรีภาพสำหรับบุคคลที่ต้องโทษในคดีอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรม

คำสำคัญ (Keywords) : การแก้ไขเยียวยา ผู้เสียหาย ในคดีอาญา

Abstract

This research aims to study the concept and compensative claims for injured persons regarding criminal cases in Thailand and remedial measures compensation for wounded from criminal offenses under Thai laws. This research is documentary research relating to protecting injured persons in criminal offenses, a new trial resurrection, and the ameliorative for criminal offenses within the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560, Criminal Code Section 43 and Section 44/1, the Damages for Injured Persons and Compensation and Expenses for the Accused in Criminal Cases Act B.E. 2544, Amendment (No.2) B.E. 2559, and the Resurrection of Criminal Case for Reconsideration Act B.E. 2526.

The results found that the Damages for Injured Persons and Compensation and Expenses for the Accused in Criminal Case Act B.E. 2544, Amendment (No.2) B.E. 2559 legislated as the measures compensating injured persons from criminal offenses. It is related to receiving compensation. This Act is certified in the fourth paragraph of Section 68, Chapter 6 of the Constitution, specifying the stated policy directive principles. It stated that a person injured from criminal offenses should

compensate under this Act. The Criminal Procedure Code and Section 43 state that the public prosecutor shall join such claim on the victim's behalf when instituting a prosecution. In addition, Section 44/1 said if the injured persons wish to make a compensative claim, he may submit such loss for compensation. The Resurrection of Criminal Case for Reconsideration Act B.E. 2526 establishes to protect Thai people's rights with certification upon the Principles of Resurrection of Criminal Case for Reconsideration with an establishment of criteria, conditions, and procedures. It ensures the persecute rights in the final judgment to obtain judicial fairness due to the new evidence introduction showing that such a person may become innocent.

Keywords: Compensation, injured persons, criminal offences

บทนำ (Introduction)

อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นแทบทุกแห่ง ไม่มีสังคมหรือกลุ่มชนใดไม่เผชิญกับปัญหาอาชญากรรม ซึ่งรูปแบบและลักษณะของอาชญากรรมอาจเปลี่ยนแปลงหรือแตกต่างกันไปในแต่ละแห่งพื้นที่ ซึ่งปัญหาอาชญากรรมนั้นส่วนใหญ่มักก่อให้เกิดความเสียหายและกระทบกระเทือนกับความรู้สึกของบุคคลในสังคม ส่วนใหญ่ที่พบมักจะเป็นคดีอาญาที่เกี่ยวข้องการกระทำความผิดทางอาญาของบุคคลใดบุคคลหนึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต และทรัพย์สินของบุคคลอื่นตามกฎหมาย และผู้เสียหายที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมนั้นต้องสูญเสียชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน รวมถึงชื่อเสียง สิ่งเหล่านี้กว่าจะประกอบขึ้นมาได้มีความลำบากยากเย็นอย่างยิ่งตามสถานะเศรษฐกิจในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะหากผู้เสียหายหรือเหยื่อที่เกิดจากการกระทำความผิดทางอาญาเป็นหัวหน้าครอบครัวหรือเป็นเสาหลักของครอบครัวด้วยแล้ว จะต้องมาเสียชีวิต บาดเจ็บ หรือทุพพลภาพ ไม่สามารถประกอบสัมมาอาชีพได้ตามปกติในระยะหนึ่งหรือตลอดไป ย่อมกระทบความเป็นอยู่ของครอบครัวรวมไปถึงอนาคตของคนในครอบครัวนั้นๆ ด้วย ยังมีความเสียหายบางประการที่เป็นตราบาปไปตลอดชีวิต ได้แก่ ผู้หญิงที่ถูกข่มขืนกระทำชำเรา ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมนั้นเป็นประสบการณ์ที่น่ากลัวอย่างยิ่ง ผู้เสียหายจึงเป็นบุคคลที่ควรได้รับการฟื้นฟูและเยียวยาจากสังคม รวมทั้งรัฐต้องเข้าทดแทนความเสียหายให้

ในอดีตที่ผ่านมา กระบวนการยุติธรรมของไทยมักจะทำให้ความสนใจแต่เฉพาะในเรื่องของการดำเนินการต่อตัวผู้กระทำความผิดหรืออาชญากร ทั้งในเรื่องของการลงโทษผู้กระทำความผิดและการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดนั้นกลับตัวกลับใจเป็นคนดีและให้ผู้กระทำความผิดสามารถใช้ชีวิตร่วมกันกับคนในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยปราศจากรอยมลทินซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินการตั้งแต่เริ่มกระบวนการจนถึงสุดกระบวนการ แต่ในความเป็นจริงปรากฏว่า ยังมีบุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งเรียกว่า “เหยื่ออาชญากรรม” หรือผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดในคดีอาญาอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือเยียวยา และชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นอันสืบเนื่องมาจากการก่ออาชญากรรมของผู้กระทำความผิดเท่าที่ควรจะเป็นทั้ง ๆ ที่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาเหล่านี้ ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติเช่นคนธรรมดาทั่วไปได้ จนกลายเป็นปัญหาของสังคม และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่จะมาเป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาประเทศชาติให้มีเสถียรภาพอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต ดังนั้นการดำเนินงานกระบวนการยุติธรรมในรูปแบบใหม่ ต่างได้มุ่งเน้นและให้ความสนใจในเรื่องของการช่วยเหลือชดเชยและเยียวยาทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม หรือผู้เสียหายในคดีอาญาไปพร้อมกับการดำเนินงานกระบวนการยุติธรรมต่อตัวอาชญากร หรือผู้กระทำความผิดซึ่งจะเห็นได้จากการที่ประเทศต่างๆ ได้มีการกำหนดมาตรการ หรือแนวทางในการชดเชยและให้การช่วยเหลือแก่ผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม หรือผู้เสียหายในคดีอาญาและได้มีการพัฒนาให้มีความเป็นเอกภาพและเป็นรูปธรรมมากขึ้นในสังคม ซึ่งการชดเชยค่าเสียหายมักจะบังคับให้ผู้กระทำความผิดชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่รัฐ โดยถือว่าผู้ที่กระทำความผิดนั้นได้ก่ออาชญากรรม อันเป็นการทำลายความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของสังคม ต่อมาในบางประเทศได้มีการเรียกร้องให้รัฐใช้ระบบการชดเชยค่าเสียหายอย่างจริงจังและเหมาะสมเป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย เพราะกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะนั้น บกพร่อง มีช่องโหว่ และไม่เป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย นักวิชาการทางกฎหมายและผู้นำทางสังคมในสมัยนั้น จึงได้รณรงค์ให้มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการเยียวยาชดเชยค่าเสียหายให้สมเหตุสมผลยิ่งขึ้น ปัจจุบันการทดแทนค่าเสียหายในอาชญากรรมได้แพร่หลายออกไปมากขึ้น และเป็นมติของมหาชนส่วนใหญ่ก็มีความเห็นว่า ผู้เสียหายในคดีอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่ต้องได้รับความทุกข์ทรมานอันเนื่องมาจากการถูกทำร้ายร่างกาย อันเป็นเหตุฉกรรจ์นั้น เป็นผู้สมควรได้รับความสงเคราะห์ การตื่นตัวในเรื่องนี้ทำให้ผู้มีหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมเริ่มเห็นความสำคัญของการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายจากรัฐมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ปัญหามาตรการแก้ไขเยียวยาผู้เสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา จึงเป็นเรื่องสำคัญและน่าสนใจศึกษา เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงว่าประเทศไทยนั้น ได้เห็นความสำคัญของการให้ความช่วยเหลือเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดทางอาญาโดยรัฐมากน้อยเพียงใด และมาตรการคุ้มครองต่อสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมนั้นดำเนินไปเช่นไร ทั้งนี้เพื่อสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างแท้จริงแบบมีเหตุผลและเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อทราบความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายในคดีอาญาตามกฎหมายของไทย
2. เพื่อทราบมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการแก้ไขเยียวยาผู้เสียหายและจำเลยจากการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) โดยทำการศึกษา ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากตำรากฎหมาย ตำบทยกกฎหมาย บทความ วารสาร รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ รวมทั้งเอกสารทางวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจากอินเทอร์เน็ตทั้งของประเทศไทย และต่างประเทศ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นมาพิจารณาใหม่ และมาตรการแก้ไขเยียวยาช่วยเหลือชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายในคดีอาญา

ผลการวิจัย (Research Results)

1. มาตรการแก้ไขเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญาของประเทศไทยนั้นมีมาตรการแก้ไขเยียวยาและคุ้มครองผู้เสียหายเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาโดยมีการรับรองไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวดที่ 6 ว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 68 วรรคสี่ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 และมาตรา 44/1 พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 เมื่อเกิดอาชญากรรมใดๆ ขึ้นก็ตาม รัฐซึ่งมีหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองดูแลด้านสวัสดิภาพในชีวิตและ

ร่างกายให้กับประชาชนในรัฐ จึงมีแนวคิดเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการขึ้น หากรัฐปล่อยให้มิอาชญากรรมขึ้น ถือว่ารัฐประสพความล้มเหลวในการที่จะปกป้องและคุ้มครองประชาชนของตนให้มีความปลอดภัยจากอาชญากรรมทั้งหลาย รัฐจึงมีข้อผูกมัดที่จะต้องช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายในเบื้องต้นให้แก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้มีบทบัญญัติในการรับรองสิทธิของผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากการกระทำ ความผิดทางอาญาที่ต้องได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ ตามมาตรา 245 จึงเป็นที่มาในการออกกฎหมายและประกาศใช้พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ขึ้นบังคับใช้เพื่อเป็นการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดคดีอาญาในเบื้องต้น แต่ข้อเท็จจริงรัฐไม่ได้เข้าไปเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายอย่างเต็มความรับผิดชอบเหมือนเช่นความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิดเพื่อให้ผู้เสียหายได้กลับสู่ฐานะที่ใกล้เคียงกับที่เคยเป็นอยู่เดิม แต่รัฐเข้าไปเพียงช่วยเหลือในลักษณะเป็นการสงเคราะห์เท่านั้น

2. มาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการแก้ไขเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำผิดทางอาญา ซึ่งตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของรัฐแม้จะมีประสิทธิภาพเพียงใด ในทางปฏิบัติก็อาจเกิดความผิดพลาดได้ทุกขั้นตอน ทั้งนี้รัฐจะต้องพิสูจน์ความผิดที่กระทำนั้นให้ได้ชัดเจนทั้งในชั้นการดำเนินคดีอาญาโดยฝ่ายบริหาร ได้แก่ ชั้นเจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานอัยการ ในการสืบสวนสอบสวน และการดำเนินการฟ้องคดี ชั้นการดำเนินคดีโดยฝ่ายตุลาการ ได้แก่ การพิจารณาและพิพากษาคดีโดยศาล ความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ในแต่ละขั้นตอน ส่งผลให้เกิดแนวความคิดเพื่อกำหนดเป็นมาตรการที่นำมาเพื่อใช้แก้ไขความผิดพลาด การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ เป็นวิธีการแก้ไขผลของคำพิพากษาที่ถึงที่สุดแล้ว แม้คดีที่พิพากษาถึงที่สุดไปแล้วจะได้รับการสันนิษฐานว่า เป็นสิ่งที่ถูกต้องและมีความสำคัญต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม แต่ถ้าจะปล่อยให้เกิดความผิดพลาดซึ่งอาจเกิดขึ้นได้โดยไม่ได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง จะทำให้ความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมเสื่อมคลายไปได้ โดยเฉพาะความผิดพลาดของคำพิพากษาที่ได้ลงโทษแก่ผู้บริสุทธิ์ สมควรอย่างยิ่งที่ควรได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน แต่อย่างไรก็ตาม ในการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่นั้น เป็นการกระทบกระเทือนต่อหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษานั้น ซึ่งแท้จริงมีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้คดีความต่างๆ มีข้อยุตินั่นเอง ซึ่งคู่ความที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามข้อยุตินั้น จึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการค่อนข้างจำกัดในประเทศที่มีการยอมรับให้มีการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ และหลักในการทำคำพิพากษาในการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่นี้ สามารถกระทำได้ 2 ประการ คือ

1. หากศาลพิจารณาเห็นว่า บุคคลผู้ต้องรับโทษทางอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุด ในคดีเดิมมิได้กระทำความผิดก็ให้ศาลพิพากษายกคำพิพากษาเดิมและมีคำพิพากษาใหม่ว่า บุคคลนั้นมิได้กระทำความผิด

2. ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่าบุคคลนั้นมิได้กระทำความผิดหากในคำร้องได้ระบุการขอค่าทดแทน หรือขอรับสิทธิคืน ศาลจะต้องกำหนดค่าทดแทน หรือสั่งให้ได้สิทธิคืนตามคำขอที่ระบุไว้ในคำร้องด้วย ส่วนการอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาในคดีที่มีการร้องฟื้นชั้นพิจารณา กำหนดให้ทำการอุทธรณ์ฎีกาได้เพียงชั้นเดียว คือ หากเป็นคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์มีสิทธิฎีกาต่อศาลฎีกา

3. สำหรับในประเทศไทยนั้น ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการยื่นคำร้องขอค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ผู้ที่ยื่นคำร้องจะต้องเป็นจำเลยในคดีอาญา ซึ่งถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการและถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดีและปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดและได้มีการถอนฟ้องในระหว่างการดำเนินคดี หรือเป็นจำเลยในคดีอาญา ซึ่งถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการและถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี และปรากฏตามคำพิพากษานั้นถึงที่สุดคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า จำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด จำเลยที่ถึงแก่ความตายนั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องเป็นกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรจ่ายค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลยอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ซึ่งต้องเป็นเหตุในลักษณะคดีที่ผู้มีส่วนยื่นคำร้องขอ ได้แก่ จำเลยหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายกรณีที่จำเลยถึงแก่ความตายก่อนที่จะได้รับค่าทดแทน และค่าใช้จ่าย ผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้อนุบาล ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยา หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นหนังสือจากจำเลย หรือทายาท ซึ่งได้รับความเสียหายเป็นผู้ยื่นคำร้องแทน โดยที่ผู้มีส่วนยื่นคำร้องขอสามารถยื่นได้ ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือกรณีในพื้นที่ต่างจังหวัดสามารถยื่นคำร้องขอได้ที่ สำนักงานยุติธรรมทุกจังหวัดทั่วประเทศ สำหรับกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอนั้น ต้องยื่นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลได้มีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้องเพราะด้วยปรากฏหลักฐานชัดเจนว่า จำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือวันที่มีคำพิพากษานั้นถึงที่สุดคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า จำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดแล้วแต่กรณี

เมื่อคณะกรรมการได้มีคำวินิจฉัยเรียบร้อยแล้ว และหากผู้ที่ยื่นคำร้องขอนั้นไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยดังกล่าวแล้ว กฎหมายให้สิทธิแก่ผู้ที่ยื่นคำร้องขอสามารถอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อศาลอุทธรณ์ภายใน 30 วัน (สามสิบวัน) นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยนั้น และผู้ขอ

สามารถยื่นอุทธรณ์ต่อสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา หรือยื่นต่อศาลจังหวัดที่ผู้ขอมิฎมิลานาอยู่ในเขตเพื่อส่งให้แก่ศาลอุทธรณ์ก็ได้ คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ถือเป็นที่สุด นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยังมีบทกำหนดโทษแก่ผู้ที่ขอยื่นคำร้องขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ โดยได้แสดงข้อความอันเป็นเท็จ ผู้ที่ให้ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จเกี่ยวกับการขอรับค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่าย ผู้ที่ไม่ให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งหนังสือตอบหนังสือสอบถาม เอกสาร หลักฐาน หรือข้อมูลสิ่งอื่นที่จำเป็นตามคำสั่งของคณะกรรมการคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่โดยไม่มีเหตุอันสมควร

อภิปรายผล (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง มาตรการแก้ไขเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญา
ผู้ทำการวิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์แรกเพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียกค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายในคดีอาญาของประเทศไทย ผลการศึกษายืนยันว่า จากอดีตที่ผ่านมา ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายอย่างชัดเจน แต่ตามหลักฐานที่ปรากฏพบว่า รัฐได้มีนโยบายในการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้กระทำความผิดมากขึ้น ในรูปแบบและวิธีการต่างๆ โดยเชื่อว่า ผู้กระทำความผิดนั้นเมื่อพ้นกำหนดที่ได้รับโทษและได้รับการปล่อยตัวแล้วบุคคลเหล่านั้นจะกลับตัวเป็นคนดี สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ แต่ผู้กระทำความผิดเหล่านั้นกลับได้รับการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานเป็นอย่างดีโดยรัฐต้องทำการจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องมาเป็น ค่าอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค รวมทั้งก่อสร้างโรงเรียนที่อยู่อาศัย จัดจ้างเจ้าพนักงานที่มีความรู้ความสามารถ มาทำการควบคุมกำกับดูแล รวมไปถึงเครื่องมือเครื่องใช้ สิ่งของที่เป็นจำเป็นต่างๆ เครื่องอุปโภคบริโภค ฯลฯ แต่ในทางกลับกันรัฐเองนั้นได้ละเลยในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายหรือเหยื่อที่เกิดจากการกระทำความผิดทางอาญาหรืออาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดของอาชญากร ซึ่งได้ถูกทำร้ายหรือสูญเสียทรัพย์สินที่มีค่า ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลร่างกายและจิตใจเป็นเวลานาน เหยื่อบางรายไม่สามารถเรียกร้องสิ่งใดๆ กลับมาเป็นเหมือนอย่างเดิมได้ และหลายรายที่ครอบครัวของเหยื่อต้องได้รับความลำบากทันททุกขุทธานทั้งทางร่างกายและจิตใจเป็นอย่างมาก เหตุเพราะผลมาจากอาชญากรรมที่เกิดขึ้น จึงทำให้ประชาชนมีความเคลือบแคลงสงสัยในใจและมีความคิดเห็นว่า รัฐคิดเพียงจะช่วยเหลือแต่ผู้กระทำความผิดเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้นหรืออย่างไร ทั้งที่ความคิดเรื่องผู้เสียหายและการชดเชยค่าเสียหายใน

ประเทศไทยนั้นก็มีให้เห็นเป็นระยะๆ ดังปรากฏในบทความวิจัยต่างๆ หรือมีกระแสเรียกร้องผ่านทางสื่อมวลชนเรียกร้องให้มีการชดใช้ค่าเสียหายแก่จำเลย เช่น ในคดีที่นายชิตพงษ์ วินทะไชย พนักงานขับรถส่งเอกสารถูกจับกุม โดยกล่าวหาว่าบุกรุกเข้าไปในบ้านพักคู่กรณี และทำที่จะขอยื้อบ้าน จากนั้นได้หลักทรัพย์คืนออกมาด้วย เหตุเกิดเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ทั้งที่มีผู้ก่อเหตุ ต่อมาวันที่ 22 ต.ค.2563 คดีถึงที่สุดและศาลอุทธรณ์ได้ยกคำฟ้องแล้ว เหตุเพราะพยานหลักไม่เพียงพอ (สำนักข่าวอมรินทร์ TV, 2563) หรือในคดีที่ พล.อ.ร่มเกล้า สุวรรณ เสือชีวิต พร้อมกับลูกน้อง รวม 5 นาย ถูกถูกระเบิดขว้างชนิดสังหารแบบ M.67 เสียชีวิต เหตุเกิดเมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2553 เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทำการจับกุมและยื่นฟ้อง นายสุเสก หรือเสก พลดี นางพรกมล บัวฉัตรขาว หรือนางกนกพร ศิริพรรณภักดิ์ธน อธิบดีผู้ดำเนินรายการทีวีสถานีประชาชน ช่องเอเชียแพตต์ และนายสุรัชย์ หรือหรั่ง เทวรัตน์ แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ร่วมกันเป็นจำเลยที่ 1-3 ในความผิดฐานร่วมกันฆ่าและสนับสนุนให้ฆ่าผู้อื่นฯ พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ ต่อมาวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 ศาลอาญามีคำพิพากษายกฟ้องจำเลยกับพวก รวม 3 คน โดยอ้างว่าพยานโจทก์ไม่น่าเชื่อถือ คำให้การไม่มีน้ำหนัก และฟ้องซ่อนนินยอมด้วยกฎหมาย (สำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์, 2564) ดังนั้นเมื่อศาลพิสูจน์ข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดจริงตามฟ้องสิทธิของจำเลยในคดีอาญาจึงมีสิทธิที่จะได้ได้รับการเยียวยาความเสียหาย ค่าทดแทน ตามบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดไว้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดและงานวิจัยของ ทวีวัฒน์ ธาราจันทร์ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง การชดใช้ค่าทดแทนโดยรัฐ เนื่องจากการคุมขังอันเกิดจากความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรม ผลการศึกษาพบว่า ในการดำเนินคดีอาญานั้น โดยทั่วไปจะต้องมีการกลั่นกรองในทุกองค์กร เช่น องค์การตำรวจ จะต้องมีการตรวจสอบกลั่นกรองการใช้อำนาจในการจับกุม หรือคุมขังผู้ถูก ดำเนินคดีอาญา องค์การอัยการ จะต้องมีการตรวจสอบกลั่นกรองในการสั่งฟ้องคดี และองค์การศาลจะต้องมีการตรวจสอบโดยการไต่สวนมูลฟ้อง หรือมีการกลั่นกรองผู้ถูกดำเนินคดีอาญาโดยการปล่อยชั่วคราว ทั้งนี้เพื่อให้มีการพิจารณาคดีที่จำเป็น เท่านั้น และเพื่อป้องกันความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรม แต่ในทางปฏิบัติของประเทศไทยนั้น มักจะไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจัง จึงทำให้จำนวนคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาลนั้นมีจำนวนมาก ในขณะที่เดียวกันจำนวนผู้พิพากษากลับมีไม่เพียงพอกับการพิจารณา ดังนั้นการดำเนินกระบวนการพิจารณาอย่างถูกต้อง เช่น การพิจารณาคดี โดยครบองค์คณะการพิจารณาคดีโดยรวดเร็ว จึงไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ อันมีผลให้เกิดความผิดพลาดในการพิจารณาคดีได้โดยง่าย แต่อย่างไรก็ตาม ความผิดพลาดแห่งกระบวนการยุติธรรมย่อมอาจเกิดขึ้นได้เสมอ และรัฐจะมีวิธีการอย่างไร ที่จะแสดงออกถึงความรับผิดชอบในความผิดพลาดของตน ในกรณีที่ต้อง

ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยรัฐเนื่องจากการคุมขังอันเกิดจากความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งระบบการชดใช้ค่าทดแทนดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์เกี่ยวกับมาตรการแก้ไขเยียวยาและคุ้มครองผู้เสียหายในคดีอาญาเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิดทางอาญาของประเทศไทยนั้น ได้มีการรับรองในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งได้มีการใช้มานานนับตั้งแต่มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2478 เป็นต้นมา สำหรับในส่วนการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 อนุญาตให้พนักงานอัยการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาแทนผู้เสียหายได้ แต่มีข้อจำกัดอันได้แก่ พนักงานอัยการนั้นมีสิทธิฟ้องเฉพาะการเรียกร้องทรัพย์สิน หรือราคาของผู้เสียหายสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิดนั้นคืน เฉพาะคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์บางประเภท จะเรียกร้องสิทธิอื่น ๆ ไม่ได้ เช่น การเรียกร้องค่าเสียหาย ฉะนั้นในส่วนค่าสินไหมทดแทนอื่นที่นอกเหนือจากที่พนักงานอัยการมีสิทธิเรียกร้องนั้น ผู้เสียหายต้องไปดำเนินคดีส่วนตัวด้วยตนเอง ซึ่งจะต้องเสียค่าธรรมเนียมและตกเป็นภาระแก่ผู้เสียหายในการดำเนินการเรียกร้องให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เพื่อให้มีการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดอาญา และตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 กำหนดให้ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา เป็นผู้ที่มีสิทธิเพื่อขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ได้รับความคุ้มครองอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม แต่อย่างไรก็ตามวิธีการชดใช้ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญานั้น มีความสอดคล้องกับกรณีที่มีการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ซึ่งหากปรากฏว่าศาลมีคำพิพากษาใหม่ว่า จำเลยมิได้กระทำความผิดตามฟ้องจำเลยหรือตายาก็มีสิทธิได้รับการเยียวยา โดยได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายต่างๆ ตลอดจนบรรดาสิทธิอื่น ๆ ที่เสียไปคืน อันเป็นมาตรการเยียวยาอย่างหนึ่งในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้บริสุทธิ์ เพื่อมิให้ถูกกระทำจากการใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือโดยการพิจารณาผิดพลาดจากกระบวนการยุติธรรม และการกำหนดให้สิทธิขั้นพื้นฐานในด้านความเสมอภาคของประชาชนนั้นจะมีโอกาสได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งปรากฏอยู่ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับ และกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้นำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้ปฏิบัติอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับแนวคิดและงานนิพนธ์ของ พชราภรณ์ ภูสุวรรณ และ ณรงค์ ใจหาญ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายในคดีอาญาของพนักงานอัยการ ผลการศึกษาพบว่า ในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายในคดีอาญาของรัฐนั้น แต่เดิมพนักงานอัยการจะขอสิทธิเรียกร้อง

ในทางแพ่ง แทนผู้เสียหายโดยเฉพาะความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินบางประเภทเท่านั้น และใช้สิทธิเรียกร้องโดยเฉพาะการเรียกทรัพย์สินหรือเรียกให้ชดเชยทรัพย์สินที่ผู้เสียหายสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิด (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43) ทำให้อาสนินโหมทดแทนประการอื่นที่ผู้เสียหายมีสิทธิจะได้รับจากผู้ก่อความเสียหาย ก็ตกเป็นภาระของผู้เสียหายในการที่จะดำเนินการเรียกร้องให้มีการชดเชยอาสินโหมทดแทนเอง แม้ต่อมาด้วยแนวคิดของรัฐสวัสดิการ ทำให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ผู้เสียหายมีสิทธิขอรับค่าตอบแทนจากรัฐได้ แต่ก็เป็นภาระของการเยียวยาความเสียหายเพียงบางส่วนจากรัฐ ดังนั้นเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญามากขึ้น จึงได้กำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธิยื่นคำร้องเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายทั้งปวง นอกเหนือจากที่พนักงานอัยการเรียกได้ตามมาตรา 43 เขามาในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์โดยไม่ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียม จึงเป็นกรณีที่รัฐให้การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาเพิ่มมากขึ้น และยังสอดคล้องกับแนวความคิดและงานวิจัยของ สมคิด สายเจริญ (2560-2561) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ผลการศึกษาพบว่า บทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 และตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ไม่มีการบัญญัติให้ตัดสิทธิซึ่งกันและกัน ทั้งนี้พบปัญหาและอุปสรรคสำคัญการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 หลายประการ เช่น การไม่ทราบถึงสิทธิ การขาดความเข้าใจในการรวบรวมเอกสารหลักฐานและการจัดทำคำร้อง การไม่มีองค์กรรับผิดชอบช่วยเหลือผู้เสียหายในการใช้สิทธิในศาล การใช้สิทธิตามกฎหมายทั้งสองฉบับที่ซ้ำซ้อนเกินกว่าค่าเสียหายจริง การไม่ได้รับชดเชยเนื่องจากจำเลยไม่มีทรัพย์สินเพียงพอ และการที่รัฐไม่สามารถใช้สิทธิไต่เบี่ยค่าตอบแทนที่จ่ายให้แก่ผู้เสียหายออกจากจำเลยในคดีอาญา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า รัฐควรพิจารณาแก้ไขบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 โดยกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่แจ้งให้ผู้เสียหายทราบถึงสิทธิและกำหนดให้มีหน่วยงานช่วยเหลือผู้เสียหายในการดำเนินคดีและการบังคับคดีตามคำสั่งของศาล นอกจากนี้ควรพิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีอำนาจสมสิทธิของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 ไต่เบี่ยเอาค่าตอบแทนที่ได้จ่ายให้แก่ผู้เสียหายตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวออกจากผู้กระทำความผิด

อาญาซึ่งถูกฟ้องเป็นจำเลยต่อศาลได้ เพื่อไม่ให้รัฐต้องรับภาระด้านงบประมาณมากเกินไป นอกจากนั้นควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้มาตรการในการบังคับคดีโดยการหักเงินจากการทำงานของนักโทษ และขยายฐานของค่าสินไหมทดแทนให้รวมไปถึงการใช้แรงงานโดยสมัครใจ และการส่งเสริมให้จำเลยชวนชวยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแม้จะอยู่ระหว่างการจำคุกเพื่อเป็นเหตุในการบรรเทาโทษ (ลดโทษ) อีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการศึกษาเรื่อง มาตรการในการเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำ ความผิดทางอาญา ด้วยระบบค่าทดแทนโดยรัฐตามกฎหมายไทย ได้มีการรับรองไว้ใน พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นการสอดคล้องต่อหลักกฎหมายที่รองรับในต่างประเทศ ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่ ของการเยียวยาด้วยระบบค่าตอบแทนได้รับการบัญญัติไว้ในทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ต่างประเทศ แต่ยังคงมีข้อพิจารณาบางประการที่ยังไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรให้องค์กรในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ของผู้เสียหาย ไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวน ทนายความ พนักงานอัยการ และศาล ให้ความสำคัญ กับผู้เสียหายในคดีอาญาให้มากขึ้น โดยให้ทุกภาคส่วนช่วยกันเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชนทราบถึงสิทธิในการเรียกร้องค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่าย จากรัฐโดยเฉพาะ พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นเจ้าพนักงานหน่วยงานแรกทำการจับกุมหรือรับดำเนินคดี ต้องแจ้งสิทธิ ต่างๆ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายให้ผู้เสียหายและจำเลยได้รับทราบในโอกาสแรกก่อนที่จะทำการ สอบสวน ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 มาตรา 6/1 และพนักงาน อัยการ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1

2. ควรกำหนดบทบาทให้ผู้เสียหายมีส่วนร่วม ในการดำเนินคดีมากกว่าเพียงแค่การให้ ปากคำแก่เจ้าพนักงาน เพราะปัจจุบัน ผู้เสียหายมีสิทธิไต่ถามคำร้องและให้ปากคำกับเจ้าพนักงาน เท่านั้น หลังจากนั้นกระบวนการพิจารณาต่างๆ จะเป็นเรื่องที่หน่วยงานดำเนินการโดยผู้เสียหาย แทบจะยังไม่มีบทบาทใดๆ เลยในกระบวนการพิจารณา ดังนั้นจึงควรกำหนดบทบาทของผู้เสียหาย

ในทางคดีเป็นต้นว่า ควรกำหนดระยะเวลาที่ผู้เสียหายจะได้รับค่าตอบแทนจะต้องแจ้งความร้องทุกข์
ต่อพนักงานสอบสวน

จึงทำให้โอกาสในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง
ได้

3. ควรกำหนดให้รัฐมีสิทธิฟ้องไล่เบี้ยเอาจากผู้กระทำความผิดในฐานะที่เป็นผู้ก่อให้เกิด
ความเสียหายให้ชดใช้ค่าเสียหายคืนแก่รัฐ เพราะผู้กระทำความผิดนั้นเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดความ
เสียหาย ทำให้รัฐต้องรับภาระและกระทบต่องบประมาณแผ่นดิน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยนี้พบว่า พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและ
ค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ยังขาดความ
ชัดเจนเกี่ยวกับการไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายเอาจากผู้กระทำความผิดได้อีก เป็น
เหตุให้ผู้เสียหายอาจมีโอกาสดำเนินการฟ้องเรียกค่าเสียหายเกินกว่าความเป็นจริง ทั้งนี้หากผู้เสียหายได้ใช้สิทธิตาม
พระราชบัญญัติฯ ขอให้คณะกรรมการพิจารณาค่าทดแทน คณะกรรมการมีสิทธิที่จะกำหนดค่า
ทดแทนในจำนวนที่เหมาะสมให้แก่ผู้เสียหายได้ และภายหลังได้ใช้สิทธิทางศาลเรียกร้องค่าสินไหม
ทดแทนเอาจากผู้กระทำความผิดอีก จากกรณีดังกล่าวนี้ ผู้เสียหายอาจมีโอกาสดำเนินการฟ้องเรียกค่าเสียหาย
เกินกว่าความเป็นจริง ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไป จึงควรศึกษาเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการขอรับ
ค่าเสียหายให้ชัดเจนเพื่อป้องกันมิให้ผู้เสียหายได้รับค่าเสียหายเกินจากความเป็นจริงที่ควรจะได้รับ

2. ในกรณีการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่เพื่อให้โอกาสแก่จำเลยร้องขอต่อศาล ตาม
พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 ยังขาดความชัดเจนเกี่ยวกับการ
แก้ไขผลของคำพิพากษาในคดี ซึ่งมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว แต่การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่
นั้นเป็นการกระทบกระเทือนต่อความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษาของศาล ดังนั้นในการทำวิจัยครั้ง
ต่อไป จึงควรศึกษาหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการร้องขอต่อศาลเพื่อรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่
ให้ชัดเจน ในเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกทั้งนี้เพื่อมิให้กระทบต่อคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (2560). **หลักเกณฑ์การขอรับรองพินัยกรรมฉบับใหม่**
ตามพระราชบัญญัติการรับรองพินัยกรรมฉบับใหม่ พ.ศ. 2562. [Online],
Available URL: <http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/2560/15.pdf>, 2560.
- คณิต ณ นคร. (2555). **กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ทวีวัฒน์ ชารานันท์. (2540). **การชดเชยค่าทดแทนโดยรัฐเนื่องจากการคุมขังอันเกิดจากความ**
ผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรม. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัชราภรณ์ ภูสุวรรณ และ ณรงค์ ใจหาญ. (2551). **การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหาย**
ใน
คดีอาญาของพนักงานอัยการ. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). **ระเบียบคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนผู้เสียหาย และคำ**
ทดแทนและ
ค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ว่าด้วย คณะอนุกรรมการพิจารณาคำตอบแทน
ผู้เสียหาย
และคำทดแทนและค่าใช้จ่ายให้แก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562.
<http://www.ratchakitcha.soc.go.th>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. (เล่ม ๑๓๔
ตอนที่ ๔๐ ก ๖ เมษายน ๒๕๖๐). <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>
- สมคิด สายเจริญ. (2560-2561). **แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหม**
ทดแทน
ของผู้เสียหายในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1.
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60.
- สำนักข่าวอมรินทร์ TV. (2563). [Online available], URL: <https://www.amarintv.com/news/detail/52172>.
- สำนักข่าวไทยรัฐออนไลน์. (2564). [Online available], URL: <https://www.thairath.co.th/news/crime/2023845>.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2526). **พระราชบัญญัติคำตอบแทนผู้เสียหาย และคำทดแทน**

และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.
2559. <http://file.thailandpost.krisdika.com>.

